

що вони розглядаються як важливі джерела інформації в контексті безпеки та громадської безпеки. Зокрема, платформи соціальних мереж є важливими джерелами інформації, зібраної для виявлення конкретних скоєних злочинів. Таким чином, вони служать важливими ресурсами для реактивного розкриття злочинів. Платформи соціальних мереж, як правило, розглядаються як важливі інструменти збору розвідувальної інформації для цілей поліції та безпеки, наприклад, для виявлення потенційних терористичних актів [2].

Це розглядається як перевага для безпеки держави та суспільства з точки зору виявлення та реагування на загрози, які можуть виникнути у сфері державної політики, ЗМІ та національної безпеки, якщо вони виникнуть, з позицій спостереження та безпеки. У той час, коли дискусії щодо балансу між безпекою та свободою тривають, цілком можливо, що стеження є засобом забезпечення національної безпеки за допомогою розвідувальних даних у соціальних мережах. Спостерігається концентрація різних інтересів у використанні соціальних мереж у кризових ситуаціях. У цьому сенсі важливо створити культуру безпеки в контексті використання соціальних мереж.

1. Leavey, J. (2013). Social Media and Public Policy. E.S.R.C. Economic and Social Research Council.
2. Rhodes, R. A. (1997). Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. Bristol: Open University Press.

УДК 355.451:341.31:81'272

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/348-349

Анастасія БОЧАРОВА

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Ганна ДЕКУСАР

старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Діпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ МОВИ У ФОРМУВАННІ БЕЗПЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА: АНАЛІЗ ВПЛИВУ МОВНИХ СТРАТЕГІЙ ТА МАНІПУЛЯЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мова у всі часи мала неабиякий вплив на суспільство та населення. На нашу думку, тема ролі мови у формуванні безпечного середовища, особливо в умовах воєнного стану є дуже актуальною. Мовні стратегії та маніпуляційні комунікації можуть впливати на те, як люди реагують на небезпеку. Наприклад, чітке та зрозуміле сповіщення про загрозу може допомогти людям прийняти необхідні заходи для захисту себе та оточуючих осіб. Крім того, емпатія та співпереживання, виражені через мову, можуть підтримати взаємодію та співпрацю у вирішенні проблем безпеки в умовах воєнного стану. Таким чином, ефективне використання мови може сприяти створенню безпечного середовища для усього населення.

Комунікації та комунікативні стратегії серед сучасних авторів вивчають С. Дацюк, К. Каландаров, Ю. Пірогова, А. Дмитрієв, В. Донецька, Г. Почепцов. Поняття маніпулювання та маніпулятивної техніки розглядається в роботах по психології, лінгвістиці, соціології, політології та теорії масової комунікації

Мова є сильним засобом комунікативного впливу. Вона дозволяє не просто описувати будь-які об'єкти чи ситуації зовнішнього світу, а й інтерпретувати їх, задаючи потрібне адресантові бачення світу, керувати сприйняттям об'єктів та ситуацій, нав'язувати їм позитивну чи негативну оцінку. Як зазначають дослідники, спосіб комунікації є відносно стійким елементом культури досить тривалий час [1, с. 11].

Актуальність теми обумовлена тим, що ефективна комунікація в умовах воєнного стану може зменшити ступінь загрози шляхом використання конкретних мовних стратегій. Під мовною стратегією розуміють загальний план мовних дій для досягнення поставлених

комунікативних цілей за допомогою вербальних і невербальних засобів [1, с. 12].

Слід зауважити, що мовні стратегії можуть бути використані для маніпулювання і сприйняття загроз та ризиків, включаючи дезінформацію та пропаганду, що є актуальними проблемами серед суспільства в умовах воєнного стану, що потребують вирішення.

Одним із важливих, навіть ключових, елементів повномасштабної війни росії в Україні є інформаційний фронт. Країна-терорист роками вклала мільйони в те, щоби пропагандистська армія спотворювала інформацію й поширювала російські наративи, які викривлюють реальність. Тобто, слід зазначити, що вдала мовна стратегія буде впливовим засобом проти дезінформації в воєнних умовах.

Більш поширеною мовною стратегією, яка використовується в умовах воєнного стану, це маніпуляційна комунікація, завданням якої є управління ситуацією через управління поведінкою людей. У мовній стратегії застосовуються технології, націлені на управління ситуацією через взаємодію та узгодження поведінки людей. Для маніпуляційних комунікацій інструменти керування поведінкою та мета, яка ставиться, як правило, приховані від населення, чією поведінкою керують. Зміст комунікативного повідомлення створюється заздалегідь і певним чином «упаковується» для того, щоб змінити його смислову, цільову чи ціннісну ідентифікацію адресантом. Тобто, можемо зауважити, що наразі, маніпуляційні комунікації дуже поширені серед населення. Це може включати в себе: дезінформацію в новинах та соціальних мережах.

Маніпуляційні стратегії комунікації особливо характерні для таких способів структурування інформації, як ідеологія, пропаганда та реклама, тобто засобів, які широко використовуються в умовах воєнного стану. Зміст повідомлення коригується у процесі комунікації внаслідок взаємодії його учасників. Метою мовної стратегії є забезпечення комунікації між різними учасниками спілкування та досягнення змістового договору, що дозволить особам, які комунікують, з одного боку, втілювати в життя практичні завдання, а з іншого – відтворювати комунікаційний процес у майбутньому і протистояти маніпуляційним комунікаційним стратегіям.

Для розуміння механізму маніпуляційної комунікації через засоби масової інформації варто звернутися до такої категорії, як «інфологема» [3, 89].

В. Коган трактує інфологему як неякісну або помилкову інформацію, що використовується для заміщення базових фактів артефактами. Інфологеми з'являються як результат несвідомої омані або свідомого, цілеспрямованого маніпулятивного впливу. Вони мають здатність до розширеного відтворення, поширення і складання у системи [3, с. 85].

Отже, зауважимо, що для мовної стратегії характерний прямий діалог, посилення на джерела інформації, аргументованість викладу. Натомість, маніпуляційна комунікація – це приховане спілкування, метою якого є вплив на поведінку та мислення особи. Слід зауважити, що мовні стратегії відіграють ключову роль у сприйнятті інформації та формуванні уявлень населення про ситуацію. Правильне використання мовних стратегій сприяє розумінню, співпраці та міжнародному співробітництву навіть у складних воєнних умовах. Наразі маніпуляційна комунікація дуже широко застосовується серед населення та потребує пильної уваги, бо вона може бути використана для зміни перцепцій громадськості щодо конфлікту, і це, в свою чергу, може призвести до напруги серед населення та погіршення ситуації в країні. Важливо надавати перевагу конструктивним та об'єктивним мовним стратегіям, сприяючи взаєморозумінню та пошуку мирного вирішення конфлікту.

Зокрема, необхідно бути критичними до інформації, що поширюється, і уникати впливу маніпуляційних та пропагандистських комунікацій. Лише таким чином можна сприяти формуванню безпечного середовища навіть в умовах повномасштабної війни.

1. Андрущенко В. П., Скубашевська О. С. Мовні стратегії як чинник освітніх інновацій. Київ. 2010. С.15

2. Дезінформація, пропаганда і все, що між ними: як розпізнати і захиститися. URL : <https://detector.media/withoutsection/article/201754/2022-08-10-dezinformatsiya-propaganda-i-vse-shcho-mizh-nymy-yak-rozpoznaty-i-zakhystytysya/>

3. Телебачення спецоперацій / Наталя Лігачова, Сергій Черненко, Валерій Іванов, Сергій Дацюк. К.: Інтерньюз-Україна, 2003. 230 с.